

Stad vol ballonnen

Femke van der Laan

Stad vol
ballonnen

Een jaar van rouw

Nieuw Amsterdam

Deze stukken zijn eerder verschenen in *Het Parool*.

© Femke van der Laan 2019
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp Charles Hale
Omslagillustratie © Jan Rothuizen
Foto auteur © Tessa Posthuma de Boer
NUR 300
ISBN 978 90 468 2570 9
www.nieuwamsterdam.nl

Moe, ontheemd en verdrietig

Afgepeigerd ben ik. Het is negen uur 's avonds en vandaag zijn we verhuisd. Vanmorgen vroeg hebben we de boel ingepakt op de Herengracht, zojuist zijn hier de bedden opgemaakt. Het was een lange dag.

Het zou mooi zijn als we ons nu moe maar voldaan konden voelen. Maar dit neigt meer naar moe maar ontheemd. En verdrietig: 'Ik heb het gevoel dat we papa hebben achtergelaten op de Herengracht.' Dat is natuurlijk ook een beetje zo.

De verhuizers leerden mij vandaag dat als een kamer klaar en gecontroleerd is, je de deur dichtdoet. Lekker praktisch, denk ik nog, maar bij het dichtdoen van de keukendeur schiet ik vol. We waren altijd in de keuken. Ik hoef niet eens mijn ogen dicht te doen om Eberhard te

zien zitten aan de keukentafel. Stukken lezend, de loodgieterstassen op een rij achter hem.

Hier begonnen onze dagen en hier plofte hij neer als hij thuiskwam. Hier zaten we met z'n tweeën, maar net zo makkelijk met zeven man, ook al stonden er maar drie stoelen. Deze deur moet ik nu sluiten.

Ik slik en slik, net zolang tot ik de tranen in bedwang heb en me weer kan vertonen aan de inpakkers en sjouwers. Om twee minuten later de keukendeur weer open te zwaaien: de inhoud van de koelkast nog. Ik hoor Eberhard lachen: wat ben je toch een heerlijke janker, Femke.

Nu zitten we op de bank in een huis waar hij nooit is geweest en kunnen we hem even niet meer vinden. Uit de doos met de sticker 'Elektronica, opladers, kaarsen' vis ik de laptop. We kruipen nog wat dichtert tegen elkaar aan. Met al het beeldmateriaal van Eberhard dat voorhanden is, kunnen we gelukkig nog jaren vooruit.

Ik kies voor het overzicht dat AT5 over het afgelopen jaar maakte. De kinderen hebben het nog niet gezien en kijken naar hun vader. Met een glimlach: naar de gemeenteraad, Ajax, de brief, applaus, het Concertgebouw, de kist. Tot er een fragment komt waarin hun vader zingt. Live. Op een podium. Een nummer van Bob Dylan. Dan is de glimlach weg en zijn hun monden in totale verbijstering opengevallen. 'Nee!' 'Wat erg!' 'Heeft ie dat echt gedaan?!' 'Nee!'

Hoofden worden afgewend, ogen bedekt door handen: dit is te erg om naar te kijken.

Ook als je vader dood is, kun je je blijkbaar nog hardgrondig voor hem schamen. Voor de tweede keer die dag hoor ik Eberhard lachen.

Ik wil dat ze erheen kunnen

We zijn op de begraafplaats. Daar komen we geregeld. Of soms. Ik weet niet welke frequentie normaal is voor het bezoeken van een graf, dus ik weet ook niet wat vaak is. Of af en toe.

Wat ik ook niet weet, is wat goed is voor de kinderen. Ik wil dat ze erheen kunnen wanneer ze willen, maar soms zie ik ze in mijn gedachten als volwassenen bij een psychiater op de bank vertellen dat ze vroeger om de ha-verklap werden meegesleurd naar een grafsteen. Het is zoeken naar een evenwicht tussen niet willen belasten en gelegenheid bieden.

Ze vragen er niet om, daarom gooi ik eens in de zoveel tijd een balletje op: 'Zullen we weer eens naar papa gaan?' Altijd krijg ik een 'ja' terug, dan stappen we op de fiets.

Altijd vinden ze het voordat we de straat uit zijn te koud. Te ver. ‘Ik kan écht, écht, écht niet meer.’

We hebben zojuist een tijdje bij Eberhards graf gestaan. De nieuwe bloemen bekeken. Ons afgevraagd wie die kaarsjes heeft aangestoken. Na een minuut of vier waren we wel klaar. Het is soms net een maaltijd: je bent langer bezig met koken dan met eten.

Om de verhouding fietstocht-graf niet helemaal scheef te trekken, plakken we er als toetje een rondje begraafplaats aan vast. Er wordt driftig gerekend – ‘Ah, die was echt jong!’ – en er wordt gekeurd – ‘Zo’n steen wil ik ook als ik later dood ben.’

Dan stappen we weer op de fiets. Zuivere speeltijd: elf minuten. ‘Het is zo lang fietsen.’

‘Ik voel mijn tenen niet meer.’

‘Ik ook niet.’

‘Hoelang moeten we nog?’ Drie hoofden verdwijnen tussen opgetrokken schouders. Het is ook koud. En ver. Om ze op te beuren, roep ik: ‘In de zomer is het wel leuk!’

Meteen daarna hoor ik een kermisomroeper in mijn hoofd: komt dat zien, komt dat zien! De vrouw die tegen haar kinderen zegt dat het in de zomer wél leuk is om het graf van je vader te bezoeken! Gekker wordt het niet, beste mensen! Speciaal voor u vandaag tentoongesteld!

Vanaf de fietsen voor me komt geen reactie. Ze nemen

voetstoots aan wat ik zeg: in de zomer is het wel leuk om naar papa te gaan.

Ik wens in gedachten de psychiater die dit later recht moet breien veel succes. Als we thuis zijn, draai ik de kachel een graadje hoger dan normaal.

Getrouwd met drie kinderen

‘Heb je nog post voor de vorige bewoners?’ De onderbuurvrouw kijkt me aan. Ik sta op het punt om met twee volle boodschappentassen drie trappen te beklimmen. De brievenbus heb ik net geopend: leeg. Ik schud van nee. Ze heeft beloofd voor de post te zorgen, zegt de onderbuurvrouw, vandaar. Ik knik. De twee bewegingen van mijn hoofd zijn voor de vrouw voldoende om van wal te steken. Beneden in het trappenhuis krijg ik haar levensverhaal voorgeschoteld. ‘Ik ben geboren op de Albert Cuyp.’

De kinderen vinden het fascinerend dat we burens hebben. Op de Herengracht hadden we alleen bedrijven naast ons, en zelf woonden we eigenlijk ook boven de zaak, maar nu is er een trappenhuis met geluiden en geuren.

En een praatgrage, Amsterdamse onderbuurvrouw. ‘Hier woon ik nu zeventien jaar,’ gaat ze verder.

Goh, zeventien jaar. Weet je wat ik de afgelopen zeventien jaar heb gedaan? In mijn hoofd bereid ik mijn deel van het voorstelrondje voor en kopieer haar Amsterdamse tongval.

Ik zal het je vertellen, buuf. Ik ontmoette iemand op wie ik knetterverliefd werd. En hij werd knetterverliefd op mij. In no time woonden we dan ook samen. Hij had al twee kinderen en na een tijdje kregen we ook samen een kind, en gingen we trouwen. Ben jij ooit getrouwd, buuf? Sodeju, dat zijn toch de betere feesten, vind je niet? Daarna kregen we nog twee kinderen. Puike exemplaren, alle vijf. Nou, en toen kreeg mijn man dus een andere baan. Ik wist altijd wel dat hij hard kon werken, maar hij bleek nog drie versnellingen harder te kunnen. Het was zo ongelooflijk druk, buuf. Maar ook zo ongelooflijk bijzonder. De dingen die we hebben gedaan, de mensen die we hebben ontmoet: prachtig. Maar toen werd hij ziek en daarna ging hij dood en daarom sta ik nu in jouw trappenhuis met twee boodschappentassen waarvan de hengels in mijn handen snijden en een etage hierboven ruikt het al heerlijk naar eten, maar ik heb nog niet eens een pan water aan de kook.

Maar de onderbuurvrouw vraagt niet naar mij. ‘Nou, als er wat is moeten jullie maar aankloppen hè,’ en ze

duwt de voordeur open van het huis waar ze al zeventien jaar leeft. Ik knik. Ze wil niet weten wie ik ben. Waarschijnlijk heeft ze wel zo'n vermoeden over zo'n vrouw alleen: gescheiden, met drie kinderen en een nogal be-roerde omgangsregeling. Je hoeft haar niets te vertellen, dat heeft ze allemaal allang in de gaten. Dag buuf, mom-pel ik.

Muziek om van te huilen

Naar muziek luisteren ging niet meer na Eberhards overlijden. Bij ontelbaar veel nummers schoot ik vol, het maakte niet uit waar ik mee bezig was of hoe ik me voelde. Vijf woorden, drie akkoorden – het kon genoeg zijn om mij van de wijs te brengen.

Ik zette een streep door de liedjes waar we samen naar luisterden, door de muziek waar alleen hij dol op was, door alle nummers waaraan mooie herinneringen kleefden. Dat scheelde een hoop tranen. Er bleef nog meer dan genoeg over om van te huilen, dus schrapte ik verder. Muziek waar Eberhard een hartgrondige hekel aan had of wij allebei: samen afgeven op slechte nummers, daar waren we goed in.

Ook door de neutrale liedjes ging een streep, want we

vonden daar dan weliswaar niet zo veel van, nu konden ze me toch doen denken aan het begin van onze relatie, aan een zomer samen, aan de geboorte van een kind. Naar de radio luisterde ik al helemaal niet meer. Die lui konden je zomaar iets voorschotelen waarvan je schouders zouden gaan schokken.

Het werd stil om me heen. Misschien had ik na lang zoeken muziek kunnen vinden die me niets deed. Waar-naar ik met droge ogen zou kunnen luisteren. Tom Jones of zo, daar had ik Eberhard nou werkelijk nooit over ge-
hoord. Maar ja, Tom Jones...

De muziek is langzaam teruggekomen. Eerst de niets-zeggende nummers, daarna voorzichtig die met herinne-ringen. Ook de radio gaat weer aan: liedjes, vrolijk gebab-bel. Op een zondagmiddag de vraag om verzoeknummers. De middelste weet er wel eentje – ‘Mag ik ze appen?’ – en verstuurt een bericht met daarin de naam van de favorie-te band van haar vader. Drie minuten later gaat haar tele-foon: de radio aan de lijn.

Na de eerste schrik legt ze de dj uit waarom ze nou precies dat ene nummer wil horen. ‘Dat was het lieve-
lingsliedje van mijn overleden vader.’ Het mannetje van de radio is er een beetje van in de war, maar zet voor zijn elfjarige luisteraar en haar vader Arcade Fire op.

Na het telefoongesprek luisteren we samen verder. Halverwege het nummer beginnen schouders te schok-

ken. Dat houdt pas op als de muziek stopt. De dj legt nogmaals uit waarom hij deze plaat draaide. ‘Wat een stoere chick,’ sluit hij af.

Naast me zie ik de stoere chick verdrietig voor zich uit staren. Die avond zoek ik op Spotify naar de grootste hits van Tom Jones.

Eberhard is al heel lang dood

‘Papa is nu precies vier maanden dood.’ Ik lig bij de jongste in bed en lees voor. Hij kijkt naar de klok. Ik nu ook. Eberhard stierf toen het zijn bedtijd was. De jongste rekent wel vaker uit hoelang dat geleden is. Precies zes weken. Precies twee maanden en twee weken. Precies negentig dagen. Altijd op hetzelfde tijdstip.

Hij heeft met zijn grote broer ook weleens uitgerekend hoe oud Eberhard op de dag af is geworden. Als hij zou hebben geweten hoe laat Eberhard was geboren, had hij de uren en minuten ook nog meegenomen.

Ik denk dat het hem houvast geeft: duidelijke getallen in een wirwar van indrukken en emoties. Al kan ik ook niet helemaal uitsluiten dat mijn voorleesstem zo

monotoon is dat zijn hersenen uit pure verveling de getallen maar wat door elkaar husselen.

‘Vind je dat eigenlijk lang of kort?’ vraag ik aan hem. We kijken samen naar de klok en wachten tot deze minuut voorbijgaat. Dan is het niet meer precies vier maanden geleden. ‘Lang natuurlijk,’ antwoordt hij. ‘Het is zelfs al een ander seizoen.’

Ik had verwacht dat hij ‘kort’ zou zeggen. Zelfs wel ‘kort natuurlijk’. Iedereen vindt dat namelijk. Ik hoor de hele tijd mensen zeggen dat het nog maar zo kort geleden is. Vaak gevolgd door woorden als vers, pijn en rouw. Als je negen jaar bent, werkt dat anders. Dan is het gewoon lang geleden. Toen was het herfst, nu is het winter. Je hebt een grotere schoenmaat. Hij heeft je al zolang niet meer zien voetballen. Je hebt al eeuwen geen knuffel meer van hem gehad. Natuurlijk is vier maanden lang als je negen jaar bent en je vader is dood.

Het werkt ook zo als je dertig jaar ouder bent en je man is overleden. Eberhard is al heel lang dood. Mijn voeten zijn gelukkig niet gegroeid sinds oktober en je moet mij vooral niet op een grasveld tegen een bal laten schoppen, maar ook ik heb al eeuwen geen knuffel meer van hem gehad. De tijd waarin je iemand mist, is nooit kort. ‘Ga je nog doorlezen? Je bent al heel lang stil.’

Ik kijk weer naar de klok. De minuut is net voorbij.

Vier maanden is lang, maar ook een minuut kan een eeuwigheid duren als je negen jaar bent en voorgelezen wordt. Ik kijk de jongste aan: ‘Veel te lang.’

Er is een stuk Femke verdwenen

‘Ik ken jou, toch?’ De man die voor me staat heeft gelijk: hij kent me. We zijn elkaar verschillende keren tegengekomen de afgelopen jaren, bij recepties en andere festiviteiten. Ik was daar als vrouw-van. Nu ik niet naast Eberhard sta, kan hij me niet plaatsen.

‘Ja, we kennen elkaar.’

‘Waarvan ook alweer?’ De man kijkt er vrolijk bij. Blijkbaar zorgt de halve herkenning voor positieve associaties.

‘Ik wil het je wel vertellen, maar dat ga je heel erg vinden.’

‘Nee joh, vertel.’

‘Ik ben de vrouw van Eberhard.’

‘Jezus, sorry. O, wat erg.’